ԵՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզւով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տպարանի տելեֆօն № 228.

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԻՎԱՆԻՉ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆԸ ԻՐ ԶԱՒԱԿՆԵՐԻ ՀԵՏ ՄԻԱՍԻՆ
խորին վշտով յայտնում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին, որ
հանգուցեալ

ԴԱՐԻԱ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎՆԱ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆԻ

Թաղումը տեղի կունենայ հոկտեմբերի 26-ին, երկուշաբթի օրը, Վանքի մայր եկեղեցու գաւթում, պատարագից յետոյ, որի սկիզբն է առաւօտեան ժամը 10½-ին։

1129. 2—2

ՏԻԿԻՆ ԴԱՐԻԱ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆԻ

Թաղման պատճառով երկուշաբթի օրը, հոկտեմբերի 26-ին, «Ա. Ի. ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.» ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ՓԱԿ ԿԸ ԼԻՆԻ։

1140. 1—1

«Ի. Ե. ՓԻԹՕԵՎ և ԸՆԿ.» Նաւթարդիւնաբերական և Առևտրական Ընկ. Վարչութեան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ ՓԱԿՎԱԾ ԿԸ ԼԻՆԻ երկուշաբթի, հոկտեմբերի 26-ին

ԴԱՐԻԱ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎՆԱ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆԻ

մահվան առիթով։

1136. 1—1

Հայկանոյշ Տէր-Գրիգորեան, Ռոստոմ Աւագեան, Լևոն և Ռուբէն Ռոստոմեան Մարտիրոսեանցները սրտի մեծ կսկիծով յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին, առաջինները իրանց դստեր և վերջինները իրանց անմոռանալի քրոջ՝ Թիֆլիսի առաջին իգական գիմնազիայի 7-րդ դասատան աշակերտուհի՝

ՄԱՐԳԱՐԻՏԱՅԻ

վաղաժամ մահը։

Հոգեհանգիստը կիրակի և երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 6-ին։ Յուղարկաւորութիւնը երեքշաբթի, ամսիս 27-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, սեփական տընից (Մադաթեան փողոց, № 7), դէպի Վանքի մայր եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։

2—1

Վարդուհի և Եփրեմ Ծառուրեանները ցաւօք սրտի յայտնում են բարեկամներին և ծանօթներին իրանց անմոռանալի քրոջ դստեր՝

Մարգարիտա Մարտիրոսեանցի

մահը։ Հոգեհանգիստը կիրակի և երկուշաբթի օրերը, ժամը 6-ին երեկոյեան։ Յուղարկաւորութիւնը երեքշաբթի, առաւօտեան ժամը 10-ին, սեփական տնից, (Մադաթեան փողոց, № 7), Ալէքսանդրեան այգու դիմաց, դէպի Վանքի մայր եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։

2—1

Կիրակի, հոկտեմբերի 25-ին

ԳՐԻԳՈՐ ԻՎԱՆԻՉ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

մահվան քառասնօրեակին կը մատուցվի պատարագ և հոգեհանգիստ Մուղնու ս. Գէորգ եկեղեցում, որի մասին յայտնում են այրի Վարվարա Զուրաբօվնա Վարդանեանը և քոյրը՝ Մարիամ Իվանօվնա Նազարբէգեանը իր դուստրով։ Պատարագի սկիզբն է ժամը 9½-ին, իսկ հոգեհանգիստը ժամը 11-ին։

1149. 1—1

„ՄԵՂՈՒ" Աշխատանքի Տան Ընկերութեան

ԿԱՐ ՈՒ ՁԵՒԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ հրաւիրված է հմուտ վարպետուհի։

Ընդունվում են ամեն տեսակ պատուէրներ կանանց և երեխաների զգեստների, վերարկուների, աշակերտական զգեստների (форменныя платья), սպիտակեղէնների՝ կանանց և տղամարդկանց, և այլն։

✦ ԶԱՓԱԶԱՆՑ ԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ ✦

Պատուէրները կատարվում են ամենայն ճշդութեամբ եւ արագ։ Նոյն տեղը կէս գնով ծախվում են զանազան իրեր՝ մանկական զգեստներ, սպիտակեղէններ և այլն։

Նոյն Ընկերութեան կար ու ձեւի արհեստանոցին կից նոյեմբերի 15-ից բացվում են ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ կար ու ձևի երեկոյեան կուրսեր։

Ընդունելութիւնը նոյեմբերի 1-ից։ Պայմանների մասին կարելի է դիմել՝ Гановская, № 7, «Մեղու» Աշխատանքի Տունը։ (կ. հ.) տո. 1134. 3—1

„ՄԵՂՈՒ" Աշխատանքի Տան Ընկերութեան

ԿԱՐՕՐԷՉՆԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ

հրաւիրված է հմուտ վարպետ՝ Յ. Բարախանեան։

Ընդունվում են ամեն տեսակի տուփերի պատուէրներ. կոնդիտերսկի (շօկոլադի, մարմալադի, պիրօժնիի, տորթի), գլխարկների, կօշիկների, դեղատների, չերամի սերմի, ծխախոտի (ամեն տեսակի) և զանազան գործարանների տուփեր։

Ընկերութիւնը իւրաքանչիւր ամիս ստանում է արտասահմանից կոնդիտերսկի տուփերի համար ամենավերջին տարազի պատկերներ։

Պատուէրները կատարվում են արագ և ճշդութեամբ, մինչև այժմ չը տեսնված մատչելի գներով։

Գաւառական պատուիրողները կարող են ստանալ պրէյս-կուրանտը։ Դիմել՝ Тифлисъ, Гановская № 7, Домъ Трудолюбія «Мегу». տո. 1133. (կ. հ.) 5—1

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՒԱՆԱԾ ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐ

„ՍԻՄՊԱՏԻԱ" ԵՒ № 8

Ն. Ի. ԲՕՇԱՐՋԵԱՆՑԻ ԵՒ ՈՐԴԻՆԵՐԻ

ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ

միշտ եղել են լաւագոյնը ուրիշներից, իսկ այժ ևս առաւել լաւացված են, որի շնորհիւ ամեն օր ֆաբրիկան բաց է թողնում մինչև 700,000 հատ։ Մեր «Սիմպատիա» և № 8 պապիրոսների հսկայական աջողութիւնը ձեռք ենք բերել միայն շնորհիւ նրանց բացառիկ բարձր յատկութեան՝ համի ու հոտի, մի բան, որ ստիպում է մի քանի մրցակիցներին դիմել կեղծիքի մեր էտիկէտների, որի մասին ֆաբրիկան մամուլի միջոցով քանիցս հասցրել է և հասցնում է ի տեղեկութիւն «ՍԻՄՊԱՏԻԱ» և № 8 պապիրոս ծխողների։ Ակցիզի բարձրացումից յետոյ, ֆաբրիկան ստիպվեց բարձրացնել այդ պապիրոսների գները, չը նայելով որ այդպիսի աննշան բարձրացումը հեշտութեամբ կարող էր առաջ բերել անբաւականութիւն ծխողների շրջանում, որոնք սովոր էին վճարել նրանց համար երկար ժամանակ 5 կոպէկ՝ փոխանակ 6 կ.-ի։ Մեր մրցակիցները անկասկած չեն քնած և նրանցից մէկը իր շահի համար, օգուտ քաղելով մեր կողմից գինը բարձրացնելու դէպքից, սկսել է ռէկլամների միջոցով ծանօթացնել հասարակութեան, թէ ակցիզը բարձրացված է միայն 18% և դրանով ցոյց տալ ծխող հասարակութեան, թէ հարկ չը կար բարձրացնել գինը։ Այդ բոլորից յետոյ Ն. Ի. Բօշարջեանցի և Որդիների ֆաբրիկան իր պարտքն է համարում բացատրել հասարակութեանը գործի իսկական դրութիւնը ակցիզը բարձրացնելու մասին. մինչև ակցիզի բարձրացումը բանդերօլի տակ 2 ր. արժողութեամբ վաճառվում էին ամեն գնի պապիրոսներ, սկսած 4 րուբլուց և աւելի թանգ 1000 հատի համար։ Ակցիզը բարձրացնելուց յետոյ նոյն գների պապիրոսների համար ԵՐԵՔ ԿԱՐԳ ԲԱՆԴԵՐՕԼՆԵՐ են սահմանված, այն է բարձր տեսակ Ա. բանդերօլը 3 ր. 60 կ. արժողութեամբ, բարձր տեսակ Б.—3 ր. արժողութեամբ և 1-ին տեսակը 2 ր. 50 կ. արժողութեամբ 1000 հատի համար։ Հետևաբար 1-ին տեսակ պապիրոսների վրա ակցիզը բարձրացված է 50%-ով։ Ինչ վերաբերում է ծխախոտի թանգանալուն, դրա մասին մենք առաջ հրատարակեցինք և դա հաստատվում է այլ ֆիրմաների ռէկլամներով։ Ի նկատի ունենալով այստեղ թւած հանգամանքները, չը ցանկանալով վատացնել մեր պապիրոսների յատկութիւնը և ականալով ուշվան պէս պահպանել նրանց բարձր արժանաւորութիւնը աւելի ևս ամրացնելու ֆիրմայի վայելած ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, մենք աւելի յարմար համարեցինք բարձրացնել գները, քան զանազան ռէկլամներով սպառողներին մոլորեցնել։

Ծխախոտի ֆաբրիկա Ն. Ի. ԲՕՇԱՐՋԵԱՆՑ և ՈՐԴԻՔ

1142. 0—1

Բ. Հ. Կ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՍԵԿՑԻԱՅԻ

ԿԱՆԱՆՑ ԱՐՀԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ

աշակերտուհիների ընդունելութիւնը տակաւին շարունակվում է։

(օ.մ.) (տո.) 1143. 3—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Առաջ. նոյեմ. հոկտեմբերի 25-ին
տեղի կունենայ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Երեկոյթին կը նուագէ լարանուագ երաժշտախումբը։

ԱԶԴ.—Հետևեալ «Ընտանեկան Երեկոյթը» երեքշաբթի, հոկտեմբերի 27-ին։

(տո.) 1126. 1—1

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Հայ դերասանական ընկերակցութիւնը
Երկուշաբթի, հոկտեմբերի 26-ին,
կը ներկայացնէ

I

ՈՒՐՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

Դրամա 5 գործ., Հ. Իբսէնի, Թարգ. Ա. Թարխանեանի

Ֆրու Ալվինգի դերը կը կատարէ տ. ՄԱՅՍՈՒՐԵԱՆ
Օսվալդի դերը կը կատարէ պ. ԱԼԻԽԱՆԵԱՆ
Պաստոր Մանդերսի դերը կը կատարէ պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

II

ՅՕԲԵԼԵԱՆ

Վօդեվիլ, 1 գործ.

Մասնակցում են տ. տ. Գուլազեան, Մայսուրեան, Մելիքեան, պ. պ. Ալիխանեան, Հասան-Ջալալեան, Յարութիւնեան, Միրզոյեան, Մամիկոնեան և ուրիշներ։

Սկիզբն ուղիղ ժամը 8-ին

ԱԶԴ.—Պատրաստվում են ներկայացման համար՝ «ԱԶՐԱՅԷԼ», տրագի-կոմէդիա 4 գործ., Ս. Թառայեանի, «ՍԵՎԵՐՐՈ ՏՕՐԷԼԼԻ», տրագի-կոմէդիա 5 գործ., Ֆ. Կօպպէի, «ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ», պիէս 4 գործ., Պօտապենկօյի։

Ռեժիսեօր՝ տ. ՄԱՅՍՈՒՐԵԱՆ

(շ. կ.) (տո.) 1127. 2—2

ՊՈՐՏՐԷՏԻՍՏ

ԼԵՕՆ

Ընդունում է մեծադիր պորտրէտների պատուէրներ ամեն տեսակ լուսանկար պատկերներից։

ԳՆԵՐԸ ՄԱՏՉԵԼԻ ԵՆ

Հասցէն՝ Гановск. ул. № 7, Художественное портретное Ателье „Леонъ".

✦ Նոյն արուեստանոցում ընդունվում են աշակերտ-աշակերտուհիներ

ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ԲԷՏՈՒՇ

ձեռնտու պայմաններով։

(հ.շ.կ.) (տո.) 1112. 3—3

Երգուհեալ-հաւատարմատարի
օգնական

Աղեքսանդր Պապովեանը

ՏԵՂԱՓՈԽՎԵՑ

Вельяминовская ул., № 30.

(տ. օ.) (տո.) 1121. 10—3

ԲԺԻՇԿ

Գ. Յ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Ներքին եւ վիրաբուժական (խիրուրգ.) հի-[illegible]

Ընդունելութիւնը (առաւօտեան ժ. 11—1. (երեկոյեան ժ. 5—7.

Երևանեան հրապարակ—Պուշկինսկ. փ., № 1.

(տ. օ.) (տո.) 1045. 100—18

ՄԻ ՓՈՐՁՎԱԾ ՀԱՇՒԱՊԱՀ

որ հմուտ է գործարանական, մանուֆակտուրային, հանքային, նաւթային, ադմինիստրական գործերի՝ որոնում է ազատ հաշուապահի պաշտօն։ Հասցէն՝ Կարապետ Յով. Աւագեանի կօմմիսիօննի գրասենեակը։

(չ. ու. կ.) (տո.) 1114. 3—3

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ստացված են
ԱՀԱԳԻՆ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ՆՈՐ ՏԱՐԱԶՈՎ ԿԱՐՎԱԾ
կանանց վերարկուներ

Ծախվում են մեծ զիջումով։

Ելիզավետինսկայա փողոց, № 26։

(հ.կ.) (տո.) 1116. 2—2

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱԿՏ

Հայկական ազգային տագնապը Թիւրքիայում ստացաւ սուր կերպարանք։ Յօյսերը, թէ Դուրեան պատրիարքը յետ կառնէ իր հրաժարականը և լարված յարաբերութիւնները հայոց պատրիարքարանի և օսմանեան կենտրոնական կառավարութեան միջև կը հարթվեն, չիրականացան։

Ընդհակառակը, պատրիարքը ոչ միայն անսասան և անդրդուելի մնաց իր համոզմունքի և որոշման մէջ—յետ չառնել իր հրաժարականը մինչև որ օսմանեան բարձր կառավարութիւնը չը տայ անհրաժեշտ երաշխաւորութիւնները, թէ Ադանայի սոսկալի կոտորածները օսմ. երկրի որևէ մասում այլևս չեն կրկնվի և այդ ջարդերի իսկական հեղինակները կը կրեն իրանց արդար պատիժը—այլ և Թիւրքիայի գրեթէ ամբողջ հայ ժողովուրդը, և ոչ միայն Թիւրքիայի, այլ և արտասահմանեան հայութիւնը, իր համերաշխութիւնը յայտնեց պատրիարքի գործելակերպի հետ և Թիւրքահայոց ազգային երեսփոխանական ժողովը հոկտ. 9-ին կայացրած իր նիստի մէջ, որ կոչված է նշանաւոր լինելու, իբրև արտայայտութիւն պատմական մի մեծ ակտի, տապալեց քաղաքական ժողովը կամ կենտրոնական վարչութիւնը, որ, սխալ հասկանալով ազգային կենսական շահերը, հակառակ իր սկզբնական որոշման, համերաշխութեամբ և համագործակցութեամբ չէր ընթանում պատրիարքի հետ։

Եւ Թիւրքահայ ժողովրդի կամքը, գրեթէ միահամուռ կամքը, թելադրեց ոյժ տալ Դուրեան պատրիարքի պահանջներին և չը զիջել՝ մինչև որ չը ստացվի [illegible] թիւնից բաւարարութիւն հայ ժողովրդի արդար պահանջներին։

Եթէ ճիշդ է այն փաստը, որ չեն ուրանում և իրանք թիւրքերը, թէ օսմանեան սահմանադրութեան նուաճման գործի մէջ հայերը մեծ բաժին ունեն և այդ սահմանադրութիւնն ու բռնապետութեան տապալումը ձեռք է բերվել նաև հարիւր հազարաւոր հայ դոհերի արեան գնով, ուրեմն այդ հայերը ամենայն իրաւունք ունեն պահանջելու, պնդելու, որ սահմանադրական ռէժիմը ապահովէ իրանց համար անկարելիութիւնը այնպիսի սոսկալի ջարդերի, որոնց ենթակայ եղաւ հայ ժողովուրդը բռնապետութեան օրով։ Նա իրաւունք ունի պահանջել դրական երաշխաւորութիւններ, որովհետև ապացուցված փաստ է, որ Ադանայի ջարդը, աւելի ահռելին քան երբևիցէ եղել է, կատարվել է օսմանեան զօրքի ձեռքով, սահմանադրական վարչութեան օրով և գիտութեամբ ու գործակցութեամբ սահմանադրականների մի մասի։

Եւ դնելով այդ պահանջը, Դուրեան պատրիարքը ամբողջ հայ ժողովրդի պահանջն է դնում, արդար և անհերքելի պահանջը։

Եւ նրա հրաժարականն արդիւնք չէ քմահաճոյքի, յամառութեան. ոչ. այլ ժողովրդի և ազգի կենսական շահերը պաշտպանելու խորին գիտակցութեան և համոզման։

Եւ այդ է պատճառը, որ բովանդակ հայութիւնը Թիւրքիայում, ինչպէս և արտասահմանում, ոյժ է տալիս Դուրեան պատրիարքի պահանջներին։

Երիտասարդ-թիւրքերի ձեռքով դեկավարվող օսմանեան վարչութիւնը ամեն կերպ աշխատեց և աշխատում է ցոյց տալ հայոց պատրիարքի պահանջը իբրև մի ռէակցիօնական և անարդար պահանջ. միւս կողմից, նա կամենում է օգտվել առիթից՝ ջնջելու Թիւրքահայոց ինքնավարական իրաւունքները, հայոց պատրիարքների իրաւասութիւնները և արտօնութիւնները։

Նոյն փորձերը նա արեց և յոյների վերաբերմամբ, բայց յոյների միահամուռ դիմադրութիւնը դեռ ի չիք դարձրեց բոլոր այդ ջանքերը, անարդար և անբարեխիղճ ջանքեր, որովհետև նրանց

ներքոյ թագնված է մաքիավելական և փարիսեցիական նենգամտութիւն, վարագուրված ազատամտութեան քօղով։

Թիւրքական նոր ռեժիմը իբրև արդարացում իր պահանջի առաջ է քաշում մի սկզբունք, որ իբրև սկզբունք վերին աստիճանի համակրելի է և պէտք է ընդունվի բոլոր նրանց կողմից, որոնք կուսակիցներ են առաջադիմութեան, դեմօկրատիզմի և ազատամտութեան։ Այդ սկզբունքը՝ արդիւացում, աշխարհականացում է, կամ այլ խօսքերով եկեղեցին պետութիւնից բաժանելու գաղափարը։

Միայն խաւարամիտները, յետադէմները և ռէակցիօներները կարող են չը համակրել այդ սկզբունքին։

Բայց, դժբաղդաբար, երիտասարդ-թիւրքերը անկեղծ չեն, այլ այդ սկզբունքի կիրարկութեան դիմակի տակ նրանք թագցնում են ամենաշօվինիստ հակումներ և ձգտումն՝ ձուլել օսմանցիութեան կամ թիւրքականութեան մէջ երկրի բոլոր ոչ-մուսուլման տարրերը։

Երիտասարդ-թիւրքերի այդ լօզունգի իսկական արժէքը շատ գեղեցիկ կերպով ցոյց է տրված «Մշակի» երէկվայ համարում (№ 235) յունաց տիեզերական պատրիարք Յովակիմի արտասանած խօսքերի մէջ։

Եթէ երիտասարդ-թիւրքերն անկեղծ լինէին, նրանք, առաջ քշելով եկեղեցին պետութիւնից բաժանելու սկզբունքը, ամենից առաջ պէտք է իրանք գործադրէին այդ սկզբունքը. պէտք է ամենից առաջ իրանք ոչընչացնէին խալիֆայութիւնը, այսինքն բաժանէին նրան սուլթանի անձից, պէտք է ամենից առաջ թոյլ չը տային, որ շէյխ-ուլ-իսլամը, իբրև կրօնապետ, բազմի մինիստրական խորհրդի մէջ, իբրև լիակատար անդամ, ներկայացուցիչ իսլամ եկեղեցու. պէտք է ամենից առաջ իրանք յայտարարէին, թէ իսլամ կրօնը, իսլամ եկեղեցին բաժանված է պետութիւնից, և ապա նոյնը պահանջէին և միւս ազգերից։

Վերացրէք ամենից առաջ խալիֆայութիւնը, անջատեցէք ամենից առաջ տիրապետող կրօնը՝ իսլամը պետութիւնից և ապա թէ պահանջեցէք նոյն սկզբունքի գործադրութիւնը և հայերից, յոյներից։

Եւ միայն իմաստակները կամ պարզամիտները կարող են չը հասկանալ այդպիսի տարրական ճշմարտութիւն և հայոց պատրիարքի ու ազգային ժողովի պահանջների մէջ տեսնել անհաշտականութեան ոգի, ռէակցիօն ձգտումն։

Ով քարոզում է մի սկզբունք, պէտք է ամենից առաջ ինքը գործադրէ, որպեսզի իրաւունք ունենայ պահանջել և ուրիշներից։

Ողջունում ենք հոկտ. 9-ին կայացած թիւրքահայոց ազգ. երեսփ. ժողովի որոշումը և մեր ամբողջ համակրութիւնն ենք յայտնում Դուրեան պատրիարքին ու նրա բռնած ուղղութեանը։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պետերբուրգ, 23 նոյեմբերի

Թագաւոր Կայսրին հաճելի եղաւ Ստոլիպինի միջոցով այս խօսքերով շնորհակալութիւն յայտնել տեղական գործերի տնտեսութեան խորհրդի անդամներին. «Յանձնարարում եմ յայտնել Լեհական Թագաւորութեան նահանգների ներկայացուցիչներին Իմ շնորհակալութիւնը հպատակութեան զգացմանց համար և Իմ ցանկութիւնները աջող աշխատելու։ ՆԻԿՈԼԱՅ»։ (Հ. Գ.)

Բագու, 23 նոյեմբերի

Երէկ գիշեր մի մասնաւոր բնակարանում երևան հանվեց հրացաններ և ռումբերի պահեստ։ Ռումբերից մինը լցված էր։ Գտնվեցին մի քանի արկղ փամփուշաններ, գիլզաներ, զանազան հրացանի պարագաներ, վառօդ։ Ձերբակալվեցին 7 հոգի։ (Հ. Գ.)

Լօնդօն, 23 նոյեմբերի

Համայնքների պալատում եզրակացութեան վիճաբանութիւնների ժամանակ օպպօզիցիայի լիդէր Բալֆուրը բնորոշեց բիւջէն իբրև սօցիալիստական, որովհետև նա ձեռնամուխ է լինում սեփականութեանը, առանց որի պաշտպանութեան երկրի տնտեսական զարգացումը անկարելի է։

Ասկվիթը պատասխանեց, որ բիւջէն ստացաւ պարլամենտի ճնշող մեծամասնութեան սանկցիան, պարլամենտի, որ Անգլիայում հանդիսանում է միակ իշխանութիւնը, որպիսին սահմանադրութեան ույժով իրաւասու է քննել և կարգի դնել ազգային ֆինանսները։

Ասկվիթի ճառի վերջին խօսքերը ծափահարութեամբ ընդունվեցին մինիստրական աթոռներում։

Ֆինանսական բիլլն ընդունվեց երրորդ ընթերցումով՝ 379 ձայնով ընդդէմ 149-ի։ Իրլանդացի նացիօնալիստները ձեռնպահ մնացին քուէարկելուց, որի վերջանալուց յետոյ լիբէրալները օվացիա սարքեցին Ասկվիթին և Լլոյդ-Ջօրջին։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 23 նոյեմբերի

Աթէնքից հեռագրում են Հավասի գործակալութեանը, որ սխալ են այն տենդենցիօզ լուրերը, իբր ագիտացիա է մղվում նաւատորմի մէջ։ (Հ. Գ)

Ռաշտ, 20 նոյեմբերի

Վերջերս մօտ 200 հոգի տեղիս մուջահէդիններից, առաջնորդութեամբ մի վրացու, ուղևորվեցին Արդաբիլ Սաթթար խանին օգնութեան, զսպելու շահսէվան կոչված վայրենի ցեղի ապստամբութիւնը։

Լուրերին նայելով Արդաբիլի շրջակայ գիւղերը մեծ մասամբ թալանված ու աւերված են, նոյն իսկ վտանգ է սպառնում իրան Արդաբիլին։

Վաղը նոյնպէս կը ճանապարհվի յեղափոխականների մի ուրիշ խումբ, մօտ 150—200 հոգուց բաղկացած, նոյն նպատակով։

Վէժ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՆԴԱԿ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՈՒՂՂՎԱԾ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

Մատթէոս Ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի...

Քաջայայտ է ամենեցուն, զի ազգի ազգի հնութիւնք և ձեռագիր մատեանք յեկեղեցիս և ի վանօրայս մեր մասնին անուշադրութեան և ընդ երկար ժամով անխնամ ի փոշիս և ի խոնաւ անկիւնս՝ եղծանին և ոչնչանան։

Արդ՝ վասն ապա պահելոյ ի կորստենէ զհնութիւնս և զձեռագիր մատեանս այսու կոնդակաւ Մերով պատուիրեմք գերաշնորհութեան ձերում տնօրինել ժողովել յամենայն ծխական եկեղեցեաց և ի վանօրէից թեմիդ զհնութիւնս և զձեռագիր մատեանս, բաց յայնցանէ, որք համարին սրբութիւն, արձանագրել զանուն մէն մի եկեղեցւոյ և վանուց, որոյ սեպհականութիւն համարի իւրաքանչիւր հնութիւն կամ ձեռագիր մատեան, և առաքել զայնս յանուն Մեր ի պահել յապահով վիճակի ի մատենադարանի և ի թանգարանի Մայր Աթոռոյս, յանուն վանուց կամ եկեղեցւոյն, որոյ սեպհականութիւն են այնոքիկ։

Ողջ լերուք, զօրացեալ ի Տէր և օրհնեալ ի Մէնջ։ Ամէն։ Մատթէոս Բ

Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Բագու, 21 նոյեմբերի

Անցեալները մենք կարդացինք տեղական «Баку» լրագրի № 100-ում և այսօր էլ լսում ենք, որ տեղիս եկեղեցական-ծխական հոգաբարձութիւնը որոշել է տեղական քահանաների աննախանձելի դրութիւնը բարւոքել և նրանց աւելի պատշաճաւոր ապահովութեան մէջ դնել՝ ռոճիկ սահմանելով։

Ով դժբաղդութիւն է ունեցել տեսնելու կամ լսելու տեղիս քահանաներից ոմանց անբաւականութիւնները և գաւազանաշարժութիւնները միմեանց դէմ, ծխ. հաշիւների վերաբերմամբ, նա, անշուշտ, սրտի անսահման բերկրանքով կը գայ այն եզրակացութեան, որ հոգաբարձութիւնը, այդպիսով, մի շրջանկատ և մի համակրելի վերաբերմունք է ցոյց տալիս դէպի քահանայական դասը, ազնւացնելով նրանց փոթորկոտ կեանքը։ Գ. Ա.

Շուշի, 13 նոյեմբերի

Մինչ խօլերայի մուտքը Բագւում համարվում է հաստատ իրողութիւն, բայց և այնպէս Շուշին, որ սերտ հաղորդակցութիւն ունի Բագուի հետ, իր անշարժութիւնը չէ կորցրել, խաղաղութիւնը չէ վրդովել։ Նա իր առողջապահական անպատաստ կողմերով պատրաստ է ամեն ժամանակ գրկաբաց ընդունելու որկրամոլ հրէշին և առատ զոհեր տալու։ Այդ բանը զգում են, գիտեն նրանք, որոնք թէև կոչված են, ընտրված են հասարակութեան հոգսերին դարման անելու, նրա դրութիւնը բարւոքելու, սակայն իրանց դրութիւնը, իրանց անձնականը միշտ վեր են դասում հասարակական շահերից, մանաւանդ հասարակական ճգնաժամի րոպէներին։ Ամբոխը տգէտ է. նա առողջապահական պայմանների մասին հասկացողութիւն, գաղափար չունի. նա միջոց չունի լաւ ապրելու, անմաքուր, վնասակար սնունդից հեռու մնալու. նրան պէտք է միջոց ցոյց տալ, օգնել, աջակցել. նրան պէտք է բացատրել իր անելիքը, դիմադրելու և մաքառելու պատրաստել. բայց ովքե՞ր պէտք է այդ անեն... Ժողովուրդը ամեն օր սպասում է խօլերայի դէմ քաղաքային վարչութեան ձեռնարկութիւնները տեսնելու, իսկ վարչութիւնը կարծես խակի չէ էլ մտածում, թէ վաղը, միւս օրը մեզ ինչ է սպասում։

Գոգ. Զաքարեան

Լագօդաղ, 20 նոյեմբերի

Դերասան Շահէնը, տեղական սիրողների մասնակցութեամբ, ամսիս 18-ին, հայոց դպրոցի բեմում ներկայացրեց «Խանում» և «Վայրենի» պիէսները։

Երկար թմրութիւնից յետոյ՝ վերջապէս Լագօդաղի հայ ժողովուրդը հայոց ներկայացման արժանացաւ։ Չը նայած այն հանգամանքին, որ սիրողների պատրաստութեան համար կարճ ժամանակ էր յատկացված, այնուամենայնիւ թէ դերասան Շահէնը և թէ սիրողները իրանց դերերը կատարեցին աջող և արժանացան ժողովրդի կողմից բուռն ծափահարութեան։

Ի դէպ. տեղական սիրողները՝ գլուխ ունենալով տիկին Եղիսաբէթ Թումեանին, ամսիս 15-ին կայացնելով ժողով՝ վճռել են մի շարք ներկայացումներ տալ. արդիւնքի մի մասը պիտի յատկացնեն հայոց դպրոցին, իսկ միւսը՝ բժիշկ անհրաժեշտ կարիքներին։

Տիկին Եղիսաբ. Թումեանի և սիրողների այդ համակրելի քայլը արժանի է խրախուսանքի։ Ընդհանրապէս բոլոր գաւառական քաղաքներում, և մասնաւորապէս Լագօդաղ աւանում ժողովրդական կեանքը շատ մռայլ կողմեր ունի։ Բաքոսին երկրպագելը խրօնիկական ցաւ է դարձած մեզ մօտ։ Մարդիկ իրանց վերջին կօպէկները ծախսում*են գինետներում, թողնելով ընտանիքն ու զաւակները անխնամ, օրվայ հացի կարօտ։

Նորեկ

ՆԱՒԹԱՅԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻՑ

Բալախանի, 18 նոյեմբերի

Նաւթային աշխարհի, այսինքն բանուորների և հանքատէրերի, կեանքը թունաւորողներից ամենաառաջինը, ինչպէս ցոյց են տալիս փաստերը, նագրադ կոչված նաւէրն է, որի մասին մի քանի անգամ առիթ եմ ունեցել «Մշակի» մէջ խօսելու։ Այդ խնդիրը չար սատանայի սև թևերով կանգնած է նաւթաշխարհի գլխին և ստէպ-ստէպ գործադուլների, աղմուկների և քայքայման առիթ է տալիս։

1908—09 թ. թ. բանուորական շրջանում եղած գործադուլները համարեա թէ նագրադի շնորհիւ են առաջ եկել. ոչ մի սօցիալական, սկզբունքային և պրոլետարիատին նսեմացնող երևոյթների մասին գործադուլներ չեն եղել այդ ժամանակի ընթացքում, բացի նագրադային նաւէրից։ Այդ նագրադն էր, որ ամսիս սկիզբներին դուրս շըպրտեց «Բակինսկի Ընկ.» նաւթահանքից եօթն հայ բանուորների, և այդ նագրադը շատ չարիքների պատճառ պիտի դառնայ և ապագայում, եթէ ձևը չը փոխվի։

Նագրադը բանուորութեան ախորժակը մերթ գրգռում է, մերթ հիասթափեցնում. մի տարի տալիս են ստացած ռոճիկի 30, [illegible] նայելով թէ ինչքան է արդիւնաբերված նաւթը. իսկ պատահել է, որ տուել են 5, 10, 15%. և ահա դրանից էլ սկսվում է ընդհարումը։ Բանւորը իրան պարտաւոր չէ համարում մտնել հանքատիրոջ մանրամասն հաշիւների մէջ, թէ օգուտ է արել կամ վնաս. նա պահանջում է սովորականից դեռ աւելին, իսկ հակառակ դէպքում ստացածից ոչ պակաս, իսկ հանքատէրը առարկում է, որ «դոբիչան» քիչ է եղել (արտահանված նաւթը)։

Եղբ. Միրզոևները, որ ահագին նաւթային գործեր ունենն, անցեալներում նագրադի սիստեմը ստիպված եղան փոխել, որը այդ ֆիրմային ազատեց մեծ գլխացաւանքից. դրանք, գործադուլի ժամանակ, երբ բանակցութիւնների մէջ մտան բանուորների ներկայացուցիչների հետ, հարթեցին ի միջի այլոց նագրադի խնդիրը և վերացրին ոչ թէ ռոճիկների %%-ի վրա, այլ արտահանված նաւթի քանակի։ Այժմ Միրզոևի բանուորները ստանում են իւրաքանչիւր մի միլիօն պուդ արտահանված նաւթից ութ հազար պուդ։ Այդ լինում է նագրադի փոխարէն և բանուորների այն դասը, որին տարտալշչիկ անունն են տալիս և որոնք նաւթ են քշում, աշխատում են որքան կարելի է առանց դադարելու աշխատել և գիշերները քնի չը մատնվել, որովհետև իրանք էլ շատ արտահանելիս շատ բաժին պիտի ստանան։

Ահա այդ սիստեմն է, որ կարող է վերջ դնել առաջանալիք գործադուլներին։

Ս. Գարագաշ

ՄԻ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Զանազան տեղերից մեզ դիմում են հարցմունքով, թէ ինչ է պատճառը, որ մենք տպում ենք Կ. Պօլսի մեր թղթակից Շահէնի նամակների այն մասերը, որոնք Կ. Պօլսում տեղի ունեցող դէպքերին՝ Դուրեան պատրիարքի հրաժարականի և թիւրքաց կառավարութեան հետ ծագած թիւրիմացութիւնների վերաբերմամբ՝ այլ լուսաբանութիւն են տալիս, քան ինչպէս լուսաբանում է թիւրքահայ մամուլը։ Այդ առիթով հարկաւոր ենք համարում յայտնել, որ «Մշակի» խմբագրութեան կարծիքը արտայայտվել է արդէն մի շարք առաջնորդող յօդուածների մէջ։ Մենք զետեղում ենք մեր թղթակցի նամակները՝ խնդիրը աւելի լայն կերպով և բազմակողմանի լուսաբանելու համար։ Զուգահեռաբար մենք կը տանք և քաղուածքներ ու տեղեկութիւններ Կ. Պօլսի հայ մամուլից։

ՏԻԿԻՆ ԴԱՐԻԱ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ

Վերջերս Գերմանիայում վախճանված տիկին Դարիա Մանթաշեանի մարմինը արդէն հասած լինելով Թիֆլիս, երէկ, գիշերվայ ժամը 12-ին տեղափոխվեց Թիֆլիս կայարանից Վանքի մայր եկեղեցին։ Թաղումը կը կատարվի վաղը, երկուշաբթի, Վանքի բակում։ Մարմինն ուղեկցում էր Գերմանիայից հանգուցեալի ամուսին Ալէքսանդր Իվանիչ Մանթաշեան։

Այս առիթով անտեղի չենք համարում հաղորդել մի քանի տեղեկութիւններ։

Հանգուցեալ տիկին Դարիա Մանթաշեան 55 տարեկան էր և տառապում էր երկար ժամանակից ի վեր շաքարախտով։ Հոկտ. 3-ին Տիւբինգէնում նրան ենթարկեցին օպէրացիայի, որից առաջ եկած թուլութեան պատճառով, չը դիմանալով, հոկտ. 5-ին վախճանվեց նոյն քաղաքում։ Մարմինը զմռսվեց և բերվեց Թիֆլիս։

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, բացի Պարոն Ալ. Մանթաշեանին ուղարկած ցաւակցական հեռագրից, մի առանձին կօնդակով ևս, որ յանձնեց նրան Սաթունեան արքեպիսկոպոսը, մխիթարութիւն է յայտնել։ Սաթունեան սրբազան միևնոյն ժամանակ նշանակվել է լինել ներկայացուցիչ Կաթողիկոսի կողմից թաղման ժամանակ։

Դագաղի վրա առ այժմ դրված են հետևեալ պսակները։ Արծաթէ պսակներ դրված են—Ա. Ի. Մանթաշեան և Ընկ., Միրզոյեան և Ընկ., Փիթոյեան և Ընկ., Թիֆլիսի առևտրական բանկի, Մանթաշեան քարվանսարայի վարձակալների, Փոխադարձ Վարկի Ընկերութեան կողմից։ Մետաղէ և ծաղկէ պսակներ—Ներսիսեան հոգևոր դպրոցի, Շուլավէրի գիւղական հասարակութեան, Ն. Սիմէօնեանի (Պարիզից), հանգուցեալի զաւակների և ազգականների, Ժամհարեան գերդաստանի կողմից։ Կովկասի Հայոց Բարեգ. Ընկ., որ արդէն ցաւակցական հեռագիր էր ուղարկել իրան Մանթաշեանին, որոշել է իր ամբողջ կազմով ներկայ լինել թաղմանը։ Նոյն ընկերութեան Բօրժոմի ճիւղը յանձնարարել է առանձնապէս Ա. Սարուխանեանին լինել ներկայացուցիչ։ Ներսիսեան դպրոցն ևս որոշել է ամբողջ հոգաբարձական, ուսուցչական և աշակերտական կազմով ներկայ լինել։ Նոյնպէս և Գայեանեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը որոշել է ներկայ լինել։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

Ժողովրդական կրթութեան մասնաժողովը շարունակեց քննել Կովալևսկու զեկուցումը ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան ներկայացրած օրինագծերի նկատմամբ՝ 1) ընդհանուր ուսում մտցնելու մասին և 2) տարրական դպրոցների մասին։ Քննութեան ենթարկվեցին զեկուցագրի 4, 5, 6, 7, 8 և 9-րդ յօդուածները, որոնք և ընդունվեցին հետևեալ խմբագրութեամբ.

Յօդ. 4. «Տարրական դպրոցներ բաւական քանակութեամբ բանալու, համաձայն դպրոցական հասակի երեխաների թւին, պարտադիր ուսում մտցնելու, նաև դպրոցական և դպրոցից դուրս կրթութեան զարգացման հոգատարութիւնը ընկնում է տեղական ինքնավար մարմինների վրա, իսկ այն տեղերում, ուր այդպիսիները չը կան, ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան տեղական մարմինների վրա»։

Յօդ. 5. «Ընդհանուր ուսուցման իրականացման համար միջոցներ յատկացվում են ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան նախահաշւով համապատասխան միջոցներից ի լրացումն այն գումարների, որ յատկացվում են միևնոյն նպատակին յայտնի աղբիւրներից»։

Յօդ. 6. «Տարրական դպրոցը հանրակրթական մի հաստատութիւն է»։

Յօդ. 7. «Բոլոր տարրական դպրոցները պէտք է գոհացումն տան համապատասխան խնդիրներին իրանց կազմակերպութեամբ և իրանց ծրագիրներով, ըստ որում նկատի են առնվում ազգաբնակութեան ազգագրական և կենցաղավարական առանձնայատկութիւնները»։

Յօդ. 8. «Տարրական դպրոցները նպատակ ունենն սաներին տալ կրօնական և բարոյական կրթութիւն, զարգացնել նրանց մէջ սէր առ Ռուսաստանը և հաղորդել նրանց անհրաժեշտ նախնական տեղեկութիւններ»։

Յօդ. 9. «Տարրական դպրոցների դասընթացքի առարկաներ կազմում են. կրօն, ռուսաց լեզու, թւաբանութիւն, երկրաչափութեան կարճ դասընթացք գծագրութեան հետ միասին, աշխարհագրութիւն, Ռուսաստանի պատմութիւն, հակիրճ տեղեկութիւններ բնագիտութեան, հասարակագիտութեան մասին, գծագրութիւն, և ըստ հնարաւորութեան՝ երգ, նկարչութիւն և ֆիզիքական վարժութիւններ»։

Ծանօթ. 1.—«Սլաւօն եկեղեցական ընթերցումը պարտադիր է ռուս ուղղափառ երեխաների համար»։

Ծանօթ. 2.—«Օտար լեզու ազգաբնակավայրերում թոյլատրվում է տեղական լեզուի աւանդումը»։ («Г. М.»)

ԱԴԱՆԱՑԻՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

Ստացանք՝ 1) Աղլերից (Չերնօմորեան Ն.) Յ. Ղուկասեանի միջոցով հանգանակած—12 ր. 75 կ., 2) Շուշուց, Ն. Չ.-ից-10 ր., 3) Ախալցխայից, հանգանակիչ մասնախմբի լիազօրներից, Գ. Արաբեանի միջոցով—12 ր. 60 կ., 4) Թիֆլիսում, տ. Մ. Ա.-ից—3 ր.։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Կովկասի Փոխարքայի ուղարկած հեռագրին Նորին Կայսերական Մեծութիւնը արժանացրել է կոմսին հետևեալ ամենաողորմած պատասխանին. «Յանձնարարում եմ ձեզ, կոմս, հաղորդել Իմ շնորհակալութիւնս Քութայիսում ժողոված միջնակարգ դպրոցների սաների աղօթքների եւ հաւատարմութեան զգացմունքների համար։ ՆԻԿՈԼԱՅ»։ Կոմսի ուղարկած հեռագիրն այս էր. «Լիվադիա, Նորին Կայսերական Մեծութեանը։ Հաղորդում եմ Ձերդ Կայսերական Մեծութեանը, որ Թիֆլիսի և Քութայիսի միջնակարգ կրթական հաստատութիւնների աշակերտ-աշակերտուհիները, ժողոված Քութայիսում բաղնիքի տօնի առիթով, վառ աղօթքներ է վերառաքում Ձեր Մեծութեան երկարակեցութեան և առողջութեան համար, և առ ոտս պաշտելի Միապետի արկանում է մշտական հպատակութեան զգացմունքներ։ Գեներալ-ադիւտանտ կոմս Վօրոնցօվ-Դաշկօվ»։

◆ Այս օրերս Գանձակում դրվեց աշխատանքի օգնութեան ընկերութեան նոր շէնքի հիմքը, որի առիթով կոմսուհի Վօրոնցօվա-Դաշկօվան հեռագրով տեղեկացրեց ընկերութեան Օգոստափառ Հովանաւորողուհի Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդօրօվնային։ Ի պատասխանի յիշեալ հեռագրի կոմսուհու անունով ստացվել է այս հեռագիրը. «Անկեղծաբար շնորհակալ եմ Գանձակի աշխատանքի տան ընկերութեան անդամներին նրանց աղօթքների եւ բարեմաղթութիւնների համար եւ սրտանց շնորհաւորում եմ նրանց եւ երեխաներին դպրոցի նոր շինութեան հիմնադրութիւնը։ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱ»։

◆ Հոկտ. 23-ին Կովկասեան Կայսերական Գիւղատնտ. Ընկ. անդամների ընդհանուր ժողովում լսվեց նախագահող իշխ. Ա. Մ. Երկայնաբազուկ-Արղութեանի զեկուցումը ընկ. խորհրդի առաջարկի մասին ընտրելու Ալ. Քալանթարին ընկերութեան պատուաւոր անդամ միաձայն՝ նրա գիւղատնտեսական գործունէութեան 30-ամեայ յօբելեանի առիթով։ Արղութեանը արտասանեց մի ճառ, որի մէջ բնորոշեց Քալանթարի արդիւնաւոր և անխոնջ գործունէութիւնը, և ժողովը առանց քուէարկութեան միաձայն ընդունեց առաջարկութիւնը, ընտրելով Ալ. Քալանթարին Գիւղատնտեսական Ընկերութեան պատուաւոր անդամ։

◆ «Բազմավէպ» ամսագիրը հաղորդում է, թէ սեպտեմբերի սկզբին ռուսաց արտաքին գործերի մինիստր Իզվօլսկին այցելել է Վենետիկի Մխիթարեան վանքը։ Հոկտեմբերի 4-ին այցելութեան է եկել և աշխարհահռչակ աստղագէտ Ֆլամմարիօնը, որ խոստացել է մի յօդուած տալ ի նպաստ Կիլիկիայի աղէտեալների հրատարակվելիք «Գեղունի» համար։

◆ «Каспій» լրագրին հեռագրում են Պետերբուրգից, թէ աջակողմեանները նիւթեր են հաւաքում հարցապնդումն անելու Դումայում «Դաշնակցութիւն» հայ կուսակցութեան գործունէութեան մասին։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետը տեղեկութիւն է պահանջել Թիֆլիսի քաղաքագլխից եզիդիների գերեզմանոցի մասին, որ գտնվում է Նաւթլուղում. արդեօք այդ գերեզմանի տեղը քաղաքն է յատկացրել թէ եզիդիները իրանք են գրաւել. և ինչ է պատճառը, որ քաղ. վարչութիւնը այժմ կարգադրել է փակել այդ գերեզմանատունը։

◆ Այսօր Զուբալովեան ժողովրդական տանը Գ. Գիվազեան կը կարդայ մի դասախօսութիւն «Զեմստվային խորհրդակցութեան արդիւնքները» թեմայով։

◆ Թիֆլիսումն է գտնվում այժմ պաշտօնական գործերով Բագուի նահանգապետ Վ. Ալիշևսկին։

◆ Հոկտ. 27-ին վրաց ազնւականութեան թատրօնում տեղի կունենայ երեկոյթ բանաստեղծ Իլիա Ճավճավաձէի յիշատակին։

◆ Իշխ. Ի. Վաչնաձէն, «Зак.»-ի ասելով, նշանակված է Թիֆլիսի գաւառի բոլոր եկեղեցա-ծխական դպրոցների հոգաբարձու։

◆ Հոկտ. 24-ին, առ. ժամը 5-ին, կախեցին Գէօրգի Գոգինաշվիլուն, Իվան Դաբախվէլիձէին և Սարգիս Քարիմեանին քրէական պատժագրքի 13-դ և 1454-դ յօդուածներով նախատեսված յանցանքների համար։

◆ Մուխրանեան կամուրջի աշխատանքները աւարտված կը լինեն և երթևեկութիւնը կը սկսվի դեկտեմբեր ամսվայ կէսերին։

◆ Երեքշաբթի, հոկտ. 21-ին, ցերեկվայ ժամը $5\frac{1}{2}$-ին, Բագուի կենտրոնական բանտում Շեմախինկում, «Каспій» լրագրի ասելով, բանտարկեալներին իր ժամանակին ճաշը չը տալու պատճառով «բունտ» բարձրացաւ, որի պատճառով բանտապետը կրակեց մի անգամ օդում, որով, նրա ասելով, կարգ ու կանոնը անմիջապէս վերականգնվեց և այլ ևս չը խախտվեց։

◆ Երէկվանից Երևան քաղաքում բացվեց Ազով-Դոնեան բանկի բաժանմունքը։

◆ Ծանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութիւնը արքունական երկաթուղիների կառավարիչներին ուղարկել է նոր

[illegible]

րել հակիրճ զեկուցում անել դումայում յիշեալ մասնաժողովի աշխատանքների հետեւանքների մասին։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«Քաղաքակրթութեան տարերք և հայկական առասպելներ»։ Ծխական դպրոցների Գ. բաժանմունքի պատմութեան դասագիրք. 43 նկարով և 1 քարտէզով։ Կազմեցին Գար. Միրիմանեան և Աչ. Թումանեան։ Թիֆլիս, 1909, գինն է 55 կ.։

II*)

Վերոյիշեալ դասագրքի առաջին մասի նիւթն է «Քաղաքակրթութեան տարերք», իսկ երկրորդ մասինը՝ «Հայկական առասպելներ»։ Դասագրքի մի քանի գլուխների վերնագրերը կազմված են անաջող։

Օրինակ՝ «Առաջվայ մարդկանց բնակութեան տեղը». այստեղ «առաջվայ» բառը իբրև տէրմին անաջող է. մենք ունենք և գործ ենք ածում նախնական բառը։

«Մեր պաշար» վերնագիրը ոչինչ չէ ասում և անյարմար խորագիր է։ «Խմբական կամ հասարակական կեանքը պաշտպանվելու ամենալաւ միջոցն է», «Խմբական կամ հասարակական կեանքը շատ անգամ հեշտացնում է կերակուր ճարելը» և այլն։ Միթէ կարելի է դասագրքերում և մանաւանդ ստորին դասարանների համար կազմված ձեռնարկներում գործածել այդ տեսակ աշխատանող վերնագրեր։

Անճիշդ են և անաջող հետևեալ ձևով կազմված վերնագրերը. «Մարդիկ՝ սովորում են խորովել և թխել», «Մարդիկ սկսում են հագուստ գործ ածել» և այլն։

Նիւթի մշակումը հետևողական ու պատճառաբանական մեկնութեան և պատմելու տեսակէտից շատ թերի է, չափազանց երեխայական կամ նախիվ և թողնում է ապաշարութիւն հեքեաթական։

Կազմողներն ընդունել են իրանց համար մի արաֆարէտային ձև պատմելու և ամեն ինչ պատմում, մեկնում են՝ բացատրում իրանց տեսակէտից մեծ դիւրութեամբ, սակայն կարդալիս ամեն անգամ մարդ ստիպված է լինում հարց տալ՝ ինչո՞ւ, ինչպէ՞ս և այլն։

Ահա դասագիրք կազմողների արաֆարէտային ձևը. սկզբում մարդիկ այսպէս էին... յետոյ տեսան... որ աւելի լաւ է այնպէս... և սկսեցին... այս կամ այն գործիքը հնարել... սովորել, եփել ու թխել... խորովել... և այլն։

Առաջ ենք բերում մի քանի նմուշներ. «Մարդիկ սկզբում ոչ մի գործիք չունեին... նոյնիսկ մի մոզէս բռնելու համար առաջին չարչարանք էր հարկաւոր (սա ինչ լեզու է)։ Հեշտ չէր նաև մատներով գետնից բան հանելը։ Եւ մարդիկ հետզհետէ սկսեցին գործածել (ինչո՞ւ, ինչպէ՞ս) քարի և փայտի կտորներ» (էջ 10)։

«Սկզբում մարդիկ քարով ու փայտով էին որսորդութիւն անում, բայց դրանցով դժուար էր կենդանիներ սպանելը... Աւելի խոր վէրքեր հասցնելու համար սկսեցին փայտի ծայրին ամրացնել սուր քարեր, ոսկորներ...։ Այդպէս (ինչպէ՞ս, ինչո՞ւ) շինվեց մի զէնք, որ կոչվում է նիզակ» (էջ 16)։

«Ձեռքով գցած քարն էլ չէր կարող կենդանիներին մեծ վնաս հասցնել։ Այդ պատճառով մարդիկ շինեցին (ինչպէ՞ս) մի այնպիսի զէնք... Այդ զէնքը կոչվում է պարսատիկ»։

Ընթերցող, եթէ բացատրական այս երեխայական նախիվ ձևով ցանկանք յետագայ զէնքերի ծագումը պարզաբանել, պէտք ասենք՝ մարդիկ տեսան, որ պարսատիկն էլ մեծ վնաս չէր կարող հասցնել «այս պատճառով շինեցին» հրացան, յետոյ տեսան, որ հրացանն է... և շինեցին թնդանօթ, յետոյ տեսան... և շինեցին գնդակացիր (пулеметъ) և այլն և այլն. կամ թէ մարդիկ տեսան, որ ոտով ման գալը յոգնեցուցիչ է... շինեցին կառք, յետոյ տեսան... շինեցին երկաթուղի. յետոյ... շինեցին դիրիժաբլներ՝ աէրօպլաններ և այլն։ Միթէ այս տեսակ մասլահաթները կարելի է դասաւանդում անուանել։

17-րդ գլխից սկսած մինչև դասագրքի վերջին գլուխը նիւթի մշակումը տարված է թոյլ և անաջող՝ (31-րդ գլուխ) տեղ-տեղ կրկնութիւններ (18-րդ գլուխ), տեղ-տեղ սաների համար անմատչելի և անհասկանալի (24-րդ և 25-րդ գլուխ), տեղ-տեղ անկապ և անհետևողական (18-րդ գլուխ, էջ 37-րդ և 21-րդ գլխի սկիզբը)։

Նիւթի մշակման բացատրական կողմը այն աստիճան թոյլ է, որ ամեն մի պարբերութիւն կարդալուց յետոյ, ինչպէս նկատեցինք, անվերջ պէտք է հարց տաք՝ ինչո՞ւ, երբ, ինչպէ՞ս և այլն։

Օրինակ՝ «Հարկաւոր էր կրակը պաշտպանել քամուց և անձրևից։ Դա շատ հեշտ էր» (էջ 35). ինչո՞ւ։

37-դ էջ. «Առաջվայ մարդիկ իրանց բնակարանները շինում էին թէ գետնի երեսին, թէ գետնի տակ (!) և թէ ջրերի մէջ (!)». ինչո՞ւ։

41-րդ էջ. «Սերմերի մի մասը ուտում էին, իսկ միւս մասը պահում էին քարերի տակ կամ փոսերի մէջ». ինչո՞ւ։

Նոյն տեղը. «Այնտեղ, ուր երկիրը ծածկված էր անտառներով, մարդիկ այրում էին անտառները և բացված տեղը ցանում». երբ և ինչո՞ւ։

43-րդ էջ. «Երկրագործութիւնը բաւական հեշտացաւ, երբ մարդիկ սկսեցին գութանով վարել». ինչո՞ւ և ո՞վ հնաց արօրը։

Համայնական և մասնաւոր սեփականութեան, ընտանիքի, փոխանակութեան և վաճառականութեան ծագման և զարգացման պատմութիւնը այն աստիճան վայրիվերոյ է և թեթևօրէն մշակված, որ ամեն ինչ կարելի է համարել վիճելի և լուսաբանութեան կարօտ։ Սակայն հնարաւորութիւն չը կայ լրագրական էջերը լցնելու անվերջ առարկութիւններով։ Դասագրքի երկրորդ մասի՝ հայկական առասպելների նիւթը կազմելիս, ինչպէս առաջաբանում յայտնում են կազմողները, ղեկավարվել են «միայն հայ պատմագիրների տուած տեղեկութիւններով» (միակ աղբիւրն եղել է Մ. Խորենացու «Պատմութիւն հայոց»-ը)։

Եւ իսկապէս կազմողները, կրկնելով յօդուածիս առաջին մասում առաջ բերված լեզուական սխալները և թերութիւնները, տալիս են հայկական աւանդութիւնների յաջորդական պատմութիւնը, աշխատելով «հարազատ մնալ բնագրին»։ Դասագրքի վերջում կցված է հին Հայաստանի և հարևան երկրների գունաւոր քարտէզը։ «Ալաններ» և «Աղուաններ» պէտք է նշանակված լինեն Կովկասեան լեռնաշղթայի այս կողմը, այսինքն հարաւային և ոչ թէ լեռնաշղթայից այն կողմը՝ դէպ հիւսիս։ Սխալ է և շատ մեծ ծաւալով է ցոյց տրված Փոքր Հայքը։ Անի ամրոցը ցոյց է տրված Եփրատի աջ կողմը, այն ինչ պէտք է լինի ձախ կողմում։

Վերջացնելով մեր այս գրախօսականը, նորից շեշտում ենք, որ նախ քան հայերէն դասագիրք կազմելը՝ գեռ պէտք է լաւ հայերէն սովորել, մշակել դասաւանդման առարկայի կանոնաւոր և ճշգրիտ լեզու և ապա կազմել դասագիրք։ Այս պէտք է ի նկատի ունենան մեր բոլոր դասագիրք կազմող ուսուցիչները, որոնք ամենայն ինքնավստահութեամբ, առանց քննական վերաբերմունք ունենալու դէպի իրանց գրուածն ու խմացծը, բուռն եռանդով ու ոգևորութեամբ տարվում են միայն ու միմիայն դասագրքեր թխելու գործով։ Ի հարկէ մեր խօսքը բացառութիւնների մասին չէ, այլ մեծամասնութեան...

Nomina sunt odiosa.

Ա. Նազարէթեան

(Վ ե ր ջ)

*) Տես «Մշակ» № 235.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Էջմիածին, 21 նոյեմբերի

Ազգիս Վեհափառ Հայրապետի հաճութեամբ և պատուէրով Կաթողիկոսական Դիւանս ուղարկելով սրա հետ Նորին Սրբութեան շրջաբերական կոնդակի պատճէնն, որ ուղղված է Ռուսաստանի բոլոր թեմերի առաջնորդներին ամսիս 21-ին, յարգանօք խնդրում է յարգելի խմբագրութեանդ թերթիդ մօտակայ համարներից մէկում տեղ տալ յիշեալ պատճէնի հրատարակութեան ի գիտութիւն ընդհանուրի։

Դիւանապետ՝ Յուսիկ վարդապետ

ՖԷԼԻԷՏՕՆ

ՑԻՄԱՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ...

Երբեմն շատ յիմար դրութիւն է ստեղծվում մեզ՝ ռուսահայերիս համար...

Ես պատմեմ, իսկ դուք լսեցէք...

Ընդունենք մի րոպէ, որ դուք հայ էք։

Որ դուք այնպիսի պատուաւոր հայ էք, որ բարեհաճել էք «ի պատիւ հայութեան և ազգի» հինգ րուբլի տալ և... Կովկասի Հայոց Բարեգ. Ընկերութեան անդամ գրվել։

Ну, ասացէք խնդրեմ, այժմ ինչո՞վ դուք հայ չէք և ո՞վ կը համարձակվի ձեզ հայ չանուանել. իսկոյն ընկերութեան անդորրագիրը կը հանէք և այդպիսի нахалъ-ի աչքը կը կոխէք՝

— Ա՛ռ, ահա, աչքովդ տես։

Եւ նա, մինչև ականջների արմատը կարմրատակած, կը մրմռայ.

— Ներեցէք, խնդրեմ, ես... ես սխալված էի. այժմ համոզվեցի... ճիշդ որ դուք հայ էք։

Եւ նա՝ պատուաւոր հայը յաղթական քայլերով կը հեռանայ ձեզանից և կը մտածի.

— Ահա այսպէս կը քօռացնեմ բոլոր нахалъ-ներին։

Եւ... ճիշդ որ քօռացրեց։

Երևակայենք մի րոպէ, որ այդ պատուաւոր հայի անունը Կարպ Բօգդանիչ Բագատուրօվ*) է կամ Իվան Գրիգօրեվիչ Մաիլօվ կամ Տարաս Ֆոմիչ Կասպրօվ։

Ի հարկէ, այդ բանը երևակայելու համար ձեզնից շատ մեծ երևակայական թըռիչք չէ էլ պահանջվում. ասացէք խնդրեմ, հիմա մեզնից ո՞վ Կարպ Բօգդանիչ, Տարաս Ֆոմիչ, Արգաս Մինայիչ, Իվան Գերասիմիչ չէ։

Բոլորս, կամ՝ գրեթէ բոլորս։

Բայց առաջ անցնենք։

Ընդունենք մի րոպէ, որ մենք՝ պատուաւոր հայերս, կամ մեզնից մէկն ու մէկը—հէնց նա, որը իր անդորրագրով քօռացրեց մեզ—գտնվում է Կովկ. Հայոց Բարեգ. Ընկ. ընդհ. ժողովում, և դուք վեր էք կենում ձեր տեղից և, առանց շեշտի ու չակերտի, առանց վատ և յետին նպատակների, ասում էք.

— Խնդրում եմ յարգելի ժողովին ուշադրութիւն դարձնել ընկերութեանս անդամ Կարպ Բօգդանիչ Բօգատուրօվի արած այն յայտարարութեանը... և այլն և այլն։

Եւ... կը տեսնէք, որ կայծակնահարի նման տեղից վեր կը թռչի մեր ամենայարգելի Կարպ Բօգդանիչ Բագատուրօվը և, դառնալով ձեր կողմը, կը գոռայ.

— Прошу взять свое слово обратно, я не Карпъ Богданичъ Богатуровъ, а... Կարապետ Բահաթրեան։

Եւ դուք ապշած էք...

Ի՞նչ, Карпъ Богданичъ Богатуровъ-ը Կարապետ Բահաթրեա՞ն. առաջին անգամն էք լսում։

Բայց դուք, պարոն нахалъ, առաջինը չէք, որ առաջին անգամն էք լսում. ո՛չ. բոլոր ժողովականները առաջին անգամն են լսում, որ՝ Կարպ Բօգդանիչ Բօգատուրօվը Կարապետ Բահաթրեան է... բայց...

Բայց բոլորը միաժամանակ կը գտնեն, որ կարիք չը կար վիրաւորել Կ. Հ. Բ. Ընկ. անդամ, իսկական և պատուաւոր հայ, 5 րուբլու Բօգատուրօվին Բօգատուրօվ անելու, այն ինչ կարելի էր և պէտք էր այստեղ, հայկական այս ժողովում նրան Կարապետ Բահաթրեան ասել։

Եւ դո՞ւք...

Եւ դուք, ներողութիւն խնդրելով Կարպ Բօգդանիչ Բօգատուրօվից՝ այն բանի համար, որ բոլորովին նպատակ չէք ունեցել նրան վիրաւորել, այնուհետև այս ժողովի մէջ միշտ էլ կասէք՝

— Ինչպէս նկատեց յարգելի պ. Կարապետ Բահաթրեանը... և այլն և այլն։

Եւ Կարպ Բօգդանիչ Բօգատուրօվը իր մտքում կասի ձեր մասին.

— Вотъ такъ нужно проучить нахаловъ...

Եւ նա իրաւունք ունի։

—

Այժմ երևակայենք, ընթերցող, որ մեր այդ պատուաւոր հայը, Կարապետ Բահաթրեանը, ինժեներ է, բժիշկ է, ռուսաց «բարձր» հասարակութեան մէջ ընդունված մի անձն է, դումայի ձայնաւոր է, չինովնիկ է, երդ.-հաւատարմատար է կամ ուրիշ պաշտօնի տէր մի անձ։

Ընդունենք, որ նա ռուս հասարակութեան մէջ է նստած, ասում, խօսում, բարեւում, զբաղեցնում և հիացնում է և...

Եւ ներկայ եղողներից մէկը, հէնց նա՝ որի վրա գոռաց Կ. Հ. Բարեգործական Ընկերութեան ժողովին, բարձրանում է տեղից ու ասում.

— Господа, теперь мы выслушаемъ нашего уважаемаго коллегу Карацета Багатрянца...

Երևակայո՞ւմ էք դուք, ընթերցող, թէ ինչ կը պատահի մեր Կարապետ Բահաթրեանցի հետ...

Հարուած... կաթուած, ապոպլեքսիա ...

— Ինչպէ՞ս, վիրաւորել իրա՞ն, թոյլ տալ, որ մի որևէ нахалъ համարձակվի այստեղ, ռուս հասարակութեան մէջ, Карпъ Богданичъ Богатуровъ-ին հրապարակօրէն վիրաւորել անուանելով Կարապետ Багатрянцъ. Ո՛չ, դա անկարելի է...

Եւ տեղից վեր կը կենայ երէկվայ մեր խիկական հայը, պ. Բահաթրեանը, ու, «по личному вопросу», կասի՝

— Позволяю замѣтить господину, дерзнувшему назвать меня Карапетомъ Багатрянцемъ, что я вовсе не Багатрянцъ, а Богатуровъ, не Карапеть, а Карпъ Богданичъ... և այլն և այլն։

Եւ բոլորը ապշած կը մնան...

Բայց... բոլորն էլ կը գտնեն, որ անյարմար էր այստեղ, այս ռուս հասարակութեան մէջ, վիրաւորել Կարպ Բօգդանօվիչ Բագատուրօվին, անուանելով նրան Կարապետ Բահաթրեան, երբ նրան այսպէս պէտք էր լինել՝ Կարպ Բօգդանիչ Բօգատուրօվ...

Եւ անուանողը ստիպված պէտք է լինի ներողութիւն խնդրել Բօգատուրօվից, նրան հասցրած այդ վիրաւորանքի համար։

Այժմ ասացէք, խնդրեմ. ինչպէ՞ս անել, որ հայը, պատուաւոր հայը, ժամանակակից գրեթէ բոլոր ռուսահայերս լաւ հայ մնանք առանց անուն ու ազգանուններս փոփոխելու...

Ի՞նչպէս անենք, որ ոչ մէկը և ոչ մի տեղ մեր անուն ու ազգանունի համար մեզ չը վիրաւորի, нахалъ չանուանի։

Ի՞նչպէս անենք, որովհետև տեղ կայ «եանն» է լաւ և պատուաւոր, իսկ տեղ էլ կայ՝ ընդհակառակը՝ «օվ» է լաւ ու պատուաւոր։

Ի՞նչպէս անենք, որ համ «եան» լինենք, համ «օվ»,—համ հայ, համ ռուս...

Ասացէք, ի՞նչպէս անենք։

Իմացէք, որ սա շատ լուրջ հարց է... չափազանց լուրջ։

Եւ որ մեր փաստաբաններից, բժիշկներից, չինովնիկներից, ինժեներներից շատերին է այդ հարցը զբաղեցնում, բայց...

Բայց մի աջող լուծում չէ գտնված դեռ...

Ի՞նչ անենք։

Սալ-Ման

*) Զգուշացնում եմ, որ այս անունները տալով՝ ես ոչ ոքի չունեմ աչքի առաջ, այլ բոլորին։ Ս.-Մ.

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

23 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Օրվայ ընթացքում խոլերայով հիւանդացան 6, մեռան 3, հիւանդ պառկած են 198։

Եալտան և գաւառը յայտարարված են խոլերայից անվարակաջող։

Անասնաբուժական ընկերութեանը թոյլատրված է գումարել Մոսկվայում յունվարի 3—12 1910 թ. անասնաբոյժերի երկրորդ համագումարը։ Համագումարին կից մտադրութիւն կայ կազմել ցուցահանդէս։

Դատաստանական պալատը բժշկական դասընթացքների ունկնդրուհի Սինանին ս.-յ. կուսակցութեանը պատկանելու համար դատապարտեց 8 ամսով բանտարկութեան։

Սենատն անհետևանք թողեց պատուաւոր հաշտարար դատաւորի և Օլոնէցկիի գեմստվօյի ձայնաւոր Կլենիկօվի բողոքգիրը, որոնց դատարանը տուգանքի էր ենթարկել ոստիկանին խօսքով վիրաւորանք հասցնելու համար։

Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց թոյլատրել Կազանի գեմստվային վարչութեան մատակարարել Պետերբուրգի զինուորական շրջանին մինչև 1.700,000 պուդ հաճար և ալիւր, 25,000 պուդ բրինձ, մինչև 400,000 պուդ վարսակ։

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը առաջարկել է ուսումնարանական շրջանների հոգաբարձուներին միջնակարգ դպրոցների ուշադրութիւնը դարձնել այն հանգամանքի վրա, որ անհրաժեշտ է անպայման կանոնաւոր կերպով գնահատել սաների առաջադիմութիւնը և վարքը։

Ֆինանսների մինիստրութիւնը հարկաւոր գտաւ թոյլ տալ ներքին շուկան արտահանել 1.500,000 պուդ շաքար անձեռնմխելի պահեստից, նոյնչափ էլ շաքարաւազ։

ՆՈՎՈՐՈՍԻՅՍԿ։ Հինգ զինվածներ երեկոյեան մտան Վօլժսկօ-Կամսկի բանկի գրասենեակը և, յափշտակելով 3387 րուբլի, անյայտացան։

ՄՕԳԻԼԷՎ։ Գոմէլի գաւառի Կրուպց գիւղում 3 զինված չարագործներ, կողոպտելով մօտ 300 րուբլի, դիմեցին քահանայ Զուկիցկու տունը, սպանեցին նրան և նրա հօրը, Չերկասօվ քահանայի կնոջը, ապա աղջկան և տեղական ուսուցչին, Զուկիցկի քահանայի կնոջը, վիրաւորեցին քահ. Չերկասօվին, Զուկիցկու կնոջը, պաշտօնեայ Կօնստանտինօվին և նրա մօրը։ Ոչինչ չը վերցնելով, աւազակները անյայտացան մթութեան մէջ։ Նրանց գտնելու համար ձեռք են առնված կտրուկ միջոցներ։ Դէպքի տեղը մեկնեց նահանգապետը դատախազի և ժանդարմական վարչութեան պետի ուղեկցութեամբ։

ՄՈՍԿՎԱ։ Բօրսայի կոմիտէի նախագահ վերընտրվեց դարձեալ Կրեստովնիկովը։

ՊՈՏՍԴԱՄ։ Բայտի աշակերտ կապիտան Էնգելգարդը Բայտի օդապարիկով անցաւ 120 կիլոմետր տարածութիւն։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Զինւորական մասնագէտ-բժիշկների
Երթևեկ հիւանդների համար
Վանքի մեծ փողոց, № 3, Ալէքսանդրեան այգու մօտ։
ԽՈՐՀՐԴԻ ՎՃԱՐՆ է 50 ԿՈՊ.
Տէլէֆօն № 481.

Հիւանդների ընդունելութիւնը առաւօտ. ժամը 11-ից մինչև 5-ը ցերեկվայ։

ԲՕԺՕՎՍԿԻՅ—ներքին, բժշկութիւն ներշնչումով, ամեն օր՝ 4—5 ժամը ցեր.։

ՎՆՈՒԿՕՎ—խիրուրգիական հիւանդութիւններ, ամեն օր՝ 2—3 ժ. ցեր.։

ԱԽՎԼԵԴԻԱՆԻ—ներքին և երեխաների հիւանդ., ամեն օր՝ 11—12 և կէսը ցեր.։

ԵՐՄՕԼԱԵՎ—երեխաների և ներքին հիւանդ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։

ԿԱԼԱՄԿԱՐՕՎ—մանկաբարձ. և կանանց հ., ամեն օր՝ 4—5 ժ., բացի կիրակի օրերից։

ՆՕՎԻՑԿԻՅ—մանկաբարձ. և կանանց հիւանդ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։

ՐԻԴԷԼ—ներքին և երեխ. հիւ., ամեն օր՝ 3—4 ժ., կիրակի՝ 10—12 և կէսը։

ՊԱՎԼՕՑԿԻՅ—խիրուրգիական հիւանդ., ամեն օր՝ 4—5 ժ. ցեր.։

Ե. ՁՈՒԴՆՕՎՍԿԻՅ—ջղային, հոգեկան, էլեքտրոտերապիա երկուշ., չորեքշ., հինգշաբթի 4—5 ժ.։

ՏԷՏՐԱՁԷ—սիֆիլիս, վեներ., կաշուի հիւ., ամեն օր՝ 1—3 ժ. ցեր.։

ԿԻՆ ԲԺ. ԻՕՍԵԼԻԱՆԻ—կանանց հիւ., երկուշ., չորեքշ., ուրբ., կիրակի՝ 11—12 ժ.։

ԱՍՊԻՍՕՎ—կոկորդի, քթի, ականջի հիւ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։

ԲԱԼԴԻՆԱ-ՆՕՎԻՑԿԱՅԱ—քթի, կոկորդի և ականջի հիւ., ամեն օր՝ $11^1/_2$—$12^1/_2$ ժ. ցեր.։

Համախորհուրդ, օպերացիաներ, մասսաժ, ծաղկի պատուաստում, անալիզ, հիպնոզ, ստուգումների և ծառաների քննութիւն—առանձին վճարով։ Սիֆիլիսի վերաբերմամբ արեան հետազոտութիւն ըստ Wassermann-ի։

(կ.) 991. 100—5

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս և վեներական հիւանդութիւնների։
Ընդունում է հիւանդներին՝
Առաւ. ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը։
Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը։
Գուկիա, Սեմեօնովսկայա փ. № 16.
Տէլէֆօն № 40.

(ե. ու. կ.) 984. 100—14

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻ ՀԱՅՈՒՀԻ

նորեկ, որոնում է երեխաներին խնամելու կամ տնտեսուհու պաշտօն ընտանիքներում։ Համաձայն է և օտար քաղաքներ գնալու։ Հասցէն՝ Красногорская, № 30.

1131. 2—1

Հարկաւոր է

մի զարգացած ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ մօտ 20—25 տարեկան հասակով, Սուգանաճեանի երաժշտական վաճառանոցում։

1130. 1—1

Առաջին տպագրութիւնը սպառված լինելով՝ լոյս տեսաւ

ԼՈՒՍԱԲԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ տարվայ երկրորդ տպագրութիւնը։

ԳԻՆՆ Է՝ I տարի—30 կ., II տարի—45 կ., III տարի—55 կ. և IV տարի 65 կ.։

Դիմել գրավաճառներին։

(կ.) 1150. 5—1

Ձեռնատու

պայմաններով ծախվում է ԵՐԿՈՒ ՏՈՒՆ՝ միացած բակով (բանկի պարտքով), քաղաքի կենտրոնում, արքուն. Թատր. մօտիկ։ Սալեօրնայա փողոց, №№ 20 և 22։ Հողի մեծութիւնը 275 քառ. սաժ.։ Դիմել նոյն տեղը տանտիրուհուն՝ Կօրիտնիկայային։

1135. 1—1

Լոյս տեսաւ
Մ. ՋՄՇԿԵԱՆԻ
1910 Թ. „ԾՈՑԻ“ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

յայտնի հետաքրքրական զուշակութիւններով։ Հասցէն՝ Թիֆլիս, Մակար Ջմշկեան։

(հ. կ.) 1086. 12—5

ՄՍԻ ԿԱՐԿԱՆԴԱԿ — Փոշված իր սեփ. երեխայի վրա — ԻՍԿԱԿԱՆ
ԵՒ ՓՈՇԻ — „ՌՕԲՕՐԱՆ“ — ՍՆՆԴԱՐԱՐ ՆԻՒԹ

«Ռօբօրան» Ա. ԴՄԻՏՐԻԵՎԱՅԻ, թոյլատրված Պետերբ. Բժշկ. Վարչ. № 7252 գրութեամբ։

Այնպիսի հիւանդութիւնների համար, որոնք առաջացնում են ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆ և ՈՅԺԵՐԻ ՍՊԱՌՈՒՄՆ—արեան պակասութեան, ջղերի քայքայման, թարախաբորբ պրոցէսսի, ոսկրախտի, աղիքների հիւանդութեան և ԳԼԽԱՒՈՐԱԲԱՐ ԹՈՔԵՐԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ժամանակ։ Վաճառվում է յայտնի դեղատներում և դեղավաճառանոց-պահեստներում։ Կարկանդակի փաթեթի գինը 75 կ., իսկ փոշունը՝ 1 ր. 50 կ.։ Մանրամասն նկարագրութիւնը—հանդերձ բժիշկների և հիւանդների գովասանական վկայութիւններով—ՁՐԻ։

Թիֆլիսի ներկայացուցիչ՝ Ն. ՀԷՔԻՔԵԱՆ. Վելիամինովսկայա փող., № 4, «Շօկօլադ» կօնդիտերսկում։ (կ. ե. հ.) 999. 0—13

ՓԱՐՈՍ

ՏՈՑՑ ՕՐԱՑՈՅՑ 1910 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

Հարուստ ու ճոխ բովանդակութեամբ։ Պարունակում է իր մէջ մի շարք յայտնի գրական գործիչների յօդուածները, գրած յատկապէս օրացոյցի համար։ Ունի հայերիս մէջ դեռ լոյս չը տեսած արժէքաւոր յաւելուած «ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐ» վերնագրով, որի մէջ զետեղված են քսանհինգ հայ գրագէտների պատկերները իրանց համառօտ կենսագրական և գրական գոյնը որոշող յօդուածներով։ Վեհ. Կաթողիկոսի և Մինաս Չերազի պատկերներով։

ՕՐԱՑՈՅՑԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.

Մասն I. 1) Շարժական և անշարժ տօներ, 2) Կայսերական տօներ, 3) Պսակի արարողութեան թոյլատրելի օրեր, 4) Օրացոյց 1910 թւականի, 5) Ժամերի համեմատական ցանկը, 6) Որ օրը խանութները պիտի փակել։

Մասն II. 7) Զեմստվօ, 8) Օրէնսգրքեր, 9) ա) Զինուորագրական կանոններ, բ) Ինչ արժէ զինուորական ծառայութիւնը, 10) Մեծ պետութիւնների զինուորական բիւջէները, 11) Քաղաքական. Մերձաւոր Արևելքի վերածնութիւնը, 12) Երկրաբանական. Երկիրը կը մեռնի ծարաւից, 13) Հիւսիսային բևեռի բացումը, 14) Աստղագիտութիւն. ա) Տարվայ յարատևութիւնը, բ) Տիեզերք. Տարրական հասկացողութիւններ աստղագիտութիւնից, գ) Մոլորակների համեմատական աղիւսակ, 15) Գիտական երազահան. ա) Երազների վաղեմի բացատրութիւնը, բ) Երազները կեանքի արտացոլումներ են, գ) Երազի հոգեբանութիւնը, դ) Երազները և մեր հիւանդութիւնները, ե) Երազները և նրանց նշանակութիւնը, 16) Առողջապահական. ա) մենք շատ ենք ուտում, բ) Սննդի նորմալ բաժինը 24 ժամվայ համար, գ) Մարսողութեան ցանկը, դ) Մածուն և կէֆիր, ե) Առողջ մարդու նրնջարանը, զ) Հագուստը, 17) Գիւղատնտեսական. Երկրագործական գործիքների և մեքենաների մասին. Ա. Աթանասեան, 18) Գիտական. Ջուրը. Յ. Ակունեան։ 19) Լեզուագիտական. ա) Էսպերանտօ կամ միջազգային լեզու, բ) Գլխաւոր լեզուների տիրապետութիւնը, գ) Բարբեր. մեռելների այրումը, 20) Ֆէլիէտօն. Կապը կտրած կինը. Նար-Դոսի, 21) Դպրոցական. ա) Ուսումը ապագայում. Ղ. Աղայեան, բ) Ազատ մանկան տունը. Կ. Վէնցելի, 22) Կենսագրական. ա) Մատթէոս II, Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, բ) Մինաս Չերազ, 23) Անտրա-Սրդինաբերական. ա) Ընդհանուր ակնարկ, բ) Առևտրական և ֆինանսական հաստատութիւններ, գ) Գիւղական բանկեր. Ս. Ղալաչեան, դ) Հարկեր և տուրքեր, ե) Պարապմունքի հարկեր, զ) Նոտարական ծախսեր, է) Մուրհակի մասին, ը) Պարտաթուղթ, թ) Պահպանութեան թուղթ, ժ) Տուգանքի թուղթ, ժա) Կանխավճարի մասին, ժբ) Նաւթ, 24) Պօստ. (Կանոնադր. Նորագոյն հրատարակ.։ Այս տարի վերցված է միայն ներքին յարաբերութիւնը լիակատար (45 երես) մանրամասն սակագներով և ցուցակներով)։ 26) Անեկդօտ, 26) Զուարճալիք. ա) Զուարճալի խնդիրներ, բ) Ինչպէս գտնել մէկի տարիքը, գ) Տանտիկնոջ անաջող փորձ (սալոնի խաղեր), 27) Ծովը. Վ. Փափազեանի, 28) Ստատիստիկա, 29) Արհեստակցական։

Յաւելուած։ ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐ։ Գեղեցիկ թղթի վրա, 64 երես, համառօտ կենսագրական բնորոշ յօդուածներով։

ԳԻՆՆ Է 20 ԿՈՊ.

Օտար քաղաքացիներին 100 օրինակ պահանջելու դէպքում 20% զեղչ և պօստի ծախսը մեզ վրա։ Դիմել՝ Типографія «Эпоха» В. Вартанянцу.

(կ.) 1137. 0—1

Կիրակի, Նոյեմբերի 1-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ

(Արաս-Արադսկի հրապարակ)

Նշանակված է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Օրակարգի հարցեր.

1) Զեկուցում վարչութեան գործունէութեան. և դրամական հաշւի 1908/9 սէզօնի.
2) Զեկուցում վերստուգիչ յանձնաժողովի.
3) Քննութիւն և հաստատութիւն 1909/10 սէզօնի նախահաշւի.
4) «Հայ չքաւոր դերասաններին ու նրանց ընտանիքներին նպաստելու ֆօնդ» հիմնելու, համաձայն Բագուից ստացված գրութեան ու 683 ր. 50 կ. գումարի.
5) Ընտրութիւն վարչութեան երկու անդամի, երեք փոխանդամի և վերստուգիչ յանձնաժողովի երեք անդամի.

Այս ժողովը կը կայանայ որքան և լինի ներկայ անդամների թիւը։

(կ.) 1132. 2—1

ԿՕՇԿԵՂԷՆԻ ԵՒ ԳԱԼԱՆՏԵՐԷՅՆԻ ԱՊՐԱՆՔ.

ԽԱՆՈՒԹ

ԵՂԲԱՐՔ ՎԱՏՈՒԼԵԱՆՑՆԵՐԻ

Գօլովինսկի պր., № 18, տ. Դօրրժանսկու և № 40—Արզութեանի։

Ստացված է մեծ քանակութեամբ ԿՕՇԿԵՂԷՆ մեխանիկ. արգիւն. Ս. Պետերբուրգի և արտասահմանեան ֆիրմաների, և կրկնակօշիկներ։ Լաւ յատկութեան համար լրիւ երաշխաւորութիւն։ Կան մեծ ընտիր ձմերային փուփայկաներ և այլ տեսակի գալանտերէյնի ապրանքներ։

ԳՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՆ

1141. 1—1

ՆՈՐ ԲԱՑՎԱԾ

Լօրիս-Մելիքօվսկայա, № 6, պօստին մօտ։

ԽՐՕՄՕԼԻՏՕԳՐԱՖԻԱՅՈՒՄ ԼԵՎԻ ԵՒ ՄԵՍՆԻԿ ԸՆԿ.

Ընդունվում են պատուէրներ լիտօգրաֆիական ամեն տեսակ աշխատանքների։ Չափաւոր գներ։ Գեղեցիկ և ճիշդ կատարումն։ Ցանկապես այցետոմսերի և հաշւեթղթերի պատուէրներ։

(կ.) 990. 12—5

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ!

200 րուբ. արժեցող ոսկէ ժամացոյցի փոխարէն մենք առաջարկում ենք «ՍԵՑԵՍԻԱ» ժամացոյցը, որը իր ձևով և չքեղութեամբ պակաս չէ ոսկէ ժամացոյցից։ Ժամացոյցը տափակ ձևի է, արծաթէ բուրըլ հաստութեան, ամերիկական նորաձև ոսկուց, որը երբէք չէ կորցնում իր նախկին տեսքը, օրիգինալ ծաղկանկարով (տես նկարը)։ «ՍԵՑԵՍԻԱ» ժամաց. տարբերվում է իր ուղիղ ընթացքով և առանձնայատուկ գեղանկարված տեսքով։ Ընթացքը քարերով, լարումը 40 ժամը մի անգամ։ Գինը 3 ր. 75 կ., 2 հատը 7 ր.։ Այդ ձևի կանացի ժամաց. 4 ր. 75 կ.։ ՁՐԻ ուղարկվում է գեղեցիկ շղթայ՝ նոր ոսկուց, բրելօկով և այծեմաշկի քսակ ժամաց. համար։ Ժամաց. ուղարկվում է մինչև բոպէները ստուգելուց յետոյ, 6 տարվայ երաշխաւորութեամբ, վերադիր վճարով 1 առանց կանխավճարի։ Մինչև 2 հատի ճանապարհածախքը 40 կ. (Սիբիր 75 կ.)։

Հասցէագրել՝ Т-во „АККУРАТНОСТЬ", Варшава.

Խնդրում ենք հասցէն կարել և կպցնել ծրարի երեսին։

(В.63916) 121. 11—4

Ֆրանսիական Նաւագնացային Ընկերութիւն

«ՄԵՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ»—«MESSAGERIES MARITIMES»

3/16-ին Նոյեմբերի մեկնելու է Բաթումից առաջնակարգ «Crimée» շոգենաւը հանգիպելով Տրապիզոն, Սամսոն, Կ. Պոլիս, Դարդանէլ, Զմիւռնիա, Հավր և Լօնդօն։

Ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակները մինչև Պարիզ, Նիւ-Եորկ և Շանխայ (Չինաստան), Հեռաւոր Արևելք գնացողների համար, կարելի է ստանալ Թիֆլիսում, պակասեցրած գներով։

Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան Թիֆլիսի գործակալ պ. Վ. Յակոբեանին, Նախկին Արծրունու զալէրէյում՝ թիւ 127 գրասենեակը, հեռախօս թիւ 608։ Գրասենեակը բաց է՝ 9—2 ժամը ցերեկվայ և 5—7-ը երեկոյեան, ամեն օր, բացի կիրակի օրերից։

1039. 1—1

Լոյս տեսաւ եւ վաճառվում է

ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՌԳՐՔՈՅԿ

Պարունակում է՝ 1) մօտ 10,000 բառերի ցանկ, 2) ուղղագրական կանոններ (191 երես)։ Օժանդակ ձեռնարկ հայոց լեզուի ուղղագրութեան։ Աշակերտների և ինքնուսների համար կազմեց

ԱՐՍ. ԱԲԵՂԵԱՆ

Գինն է 30 կոպ.։ Գումարով գնողներին զեղչ։ Դիմել Թիֆլիսի գրավաճառներին, կամ կազմողին—Թիֆլիս, Ներսիսեան դպրոց։

(կ. հ.) 996. 10—8

ԷԺԱՆ ԱՆՀԱՐԵԼԻ Է!!

2 ր. 75 կ.։

Ուղարկում ենք վերադիր վճ. «Տրիումֆ» չէվիօտը, 4¼ արշ., տղամարդկանց հագուստի համար։ Չը նայած չափազանց էժանութեան՝ «Տրիումֆ» կտորը բրդից է (ոչ բամբակից) և ունի բոլոր յատկութիւնները ամենալաւ կտորների—միանգամայն ամուր, ձեռնտու և շքեղ է։ Գոյները՝ սև, կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ճանապարհածախքը 55 կ.։ Երեք և աւելի կտոր բերել տալուց ճանապարհածախքը մեր հաշւին։ Պահանջները հասցէագրել՝ Въ фабрику Т—ва „ЭХО", г. Лодзь, № 15.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով։

(չ.կ.) (В. 58110) 947. 0—9

Տալիս եմ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Նպաստաւոր պայմաններով։

Դիմել՝ Пассажъ Хосроева, № 11.

(ե. հ. կ.) 1109. 6—2

ԳՈՐԾԱԿԱԼԱԿԱՆ ԵՒ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՓՈԽԱԴՐՈՂ

Կ. Յ. ԱՒԱԳԵԱՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.

գրասենեակը

սրանով յայտնում է, որ գրասենեակի նախկին ծառայողներ և վերջին երկու տարին գրասենեակին ընկեր դարձած ԱՐՏԱՇԷՍ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ ՍԻՒՏՃԵԱՆ և ԹԷՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՏԷՐ-ԳԷՈՐԳԵԱՆԸ հեռացել են գրասենեակի ընկերութեան գործերից, առաջինը ներկայ տարվայ սեպտեմբ. 20-ից, երկրորդը՝ հոկտեմբերի 15-ից, և այլ ևս չեն հաշւվում ընկերներ։

Այդ պատճառով խնդրվում է գրասենեակի հետ գործ ունեցողներից՝ Արտաշէս Սիւտճեանի և Թէոս Տէր-Գէորգեանի հետ չը կատարել ոչ մի առևտրական գործառնութիւն։

Սրանով ոչնչացնում եմ 1905 թւից Արտաշէս Սիւտճեանի անունով տրված հաւատարմագիրը և բոլոր այն թղթերը, որոնք զանազան ժամանակամիջոցում տուել եմ նրան։ Կարապետ Յովհ. Աւագեանց

(չ. հ. կ.) 1113. 3—2

ԵՂԲ. ԱՎՍԱՐԳԻՍՈՎՆԵՐԻ

այգին բաց է թողնում արտասահմանեան, ռուսական և տեղական լաւ տեսակի մրրգատու ծառեր ու դեկորատիվ բոյսեր։

Հասցէն՝ Ст. Скра (Зак. ж. д.). Կատալօգը ուղարկվում է ՁՐԻ։

(չ. կ.) 1105. 15—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԲՈՒԺԱՐԱՆ

30 ՄՇՏԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐՈՎ ԵՒ ԾՆՆԴԱԲԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՎ

Կոճնիեվսկայա փող. № 7, սեփ. տ., «ՎԵՑԵԼ» հիւրանոցի մօտ։

Տէլէֆօն № 590

Հիւանդներին ընդունում են հետևեալ մասնագէտ բժիշկները.

ԲԱԼԱՐՋԵՎ Լ. Ի.—երեխաների հիւ., ամեն օր, բացի կիրակի օր., 2—3 ժ. ցեր.։
ԳԱՄԲԱՇԻՁԷ Վ. Դ.—ներքին եւ երեխ., ամեն օր, բացի կիրակի օր., 11—12 ժ. ցեր.։
ԳԵԴԵՎԱՆԻ Մ. Ա.—ջղային եւ ներքին., երկուշ., չորեքշ., ուրբաթ, 10½—11 ժ. առ.
ԳՈՒՐԿՕ Ա. Գ.—ներքին, շաբաթ՝ 1—2 ժ., կիրակի՝ 11—12 ժ.։
ԿԱՐՇԻՆ Ա. Ա.—կաշուի եւ վեներ., ամեն օր, բացի կիրակի օր., 2½—3½ ժ. ցեր.։
ՄԱՂԱԼՕՎ Գ. Գ.—ներքին, երեքշ. և շաբաթ, 10—12 ժ. առ.։
ՄԱՆՎԵԼՕՎ. Վ. Մ.—ներքին, երկուշ., հինգշ. և շաբաթ, 1—2 ժ. ցեր.։
ՄԵԼԻՔՕՎ Ն. Մ.—վիրաբուժ. եւ կանանց, ամեն օր՝ 12—1 ժ. ցեր.։
ՄՈՒՍԽԵԼՕՎ Վ. Ս.—աչքի, երկուշ., չորեքշ. և ուրբաթ, 2—2½ ժ. ցեր.։
ՓԻՐԱԴՕՎ Ր. Բ.—վիրաբուժ., ամեն օր՝ 11—12 ժ. առ.։
ՊՕՊՕՎ Բ. Ա.—ականջի, կոկորդի եւ քթի, ուրբաթ, 2—2½ ժ. ցեր.։
ՐԹԽԻԼԱՁԷ Ն.—ատամի, ամեն օր՝ 9—10 ժ.
ՍՕԲՕԼԵՎՍԿԻՅ Գ. Վ.—վիրաբուժ., ամեն օր՝ 10—11 ժ. առ.։
ՏԻԿԱՆԱՁԷ Ի. Ե.—կանանց եւ մանկաբ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։
ՖԷՕԴՕՐՕՎ Ե. Գ.—միկրօսկօպ., քիմիական և բակտէրիօլօգ. վերլուծումներ։

(չ. ու. կ.) 1017. 100—20

ՎՕԿԶԱԼԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԲՈՒԺԱՐԱՆ

Երթեւեկ հիւանդների համար ամեն օր, Վօկզալնայա 8, տ. Էնֆիաճեանցի

Տէլէֆօն 695

Ս. ՎԱՇԱԿՄԱՁԷ ատամնաբոյժ, ամեն օր, 9—10 ժ. առ.։
Ի. Դ. ԳՕՄԱՐԹԷԼԻ ամեն օր, ներքին և երեխաների, 2—3 ժամը։
ԴԻԱՍԱՄԻՁԷ սիֆիլիս, վեներ. եւ կաշուի հիւ. ամեն օր, 11½—12½ ժ.
Ն. Մ. ՄԵԼԻՔՕՎ ամեն օր, խիրուրգիական և կանանց հ., 1—2 ժամը։
Բ. Ա. ՊՕՊՕՎԵԱՆ, ամեն օր 12—1 ժ. բացի կիրակի օրերից, կոկորդի քթի և ականջի։
Վ. Ս. ՄՈՒՍԽԵԼՕՎ երեքշաբ., հինգշաբ. և շաբաթ օրերը, 1—1½ ժ., աչքի հիւանդ.։
Ն. Գ. ՖԷՕԴՕՐՕՎ ամեն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի օրերից, 11—12 ժ., ներքին և երեխայոց հիւանդ.։

Հիւանդանոցում կատարվում են միկրօսկօպիական, բակտէրիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ, նոյնպէս ծաղկի պատուաստում և ծծմայրերի քննութիւն։ Վճարը խորհրդի համար 50 կոպէկ։

(չ. ու. կ.) 1032. 100—18

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ „ԿԱՎԿԱԶ" ՀԻՒՐԱՆՈՑ

Երևանեան հրապարակ, տ. Միրզօյեանի, տէլէֆօն 358.

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Անպայման մաքրութիւն, անդորրութիւն և հանգստութիւն, էլեկտրական լուսաւորութիւն, տէլէֆօն և վաննաներ։ 50 համարներ՝ 1 րուբ. սկսած։ Քաղաքավարի և շուտափոյթ աշխատող ծառայողներ։

Պ. պ. փօլաժօրներին և ամսով վարձողներին մեծ ԶԵՂՉ

ՄԵՆԻՒՈՒ

I. ճաշ՝ 2 կեր.՝ 60 կ., 1 բ. օղի և 1 բ. գինի։ II. ճաշ՝ 3 կեր.՝ 75 կ., 1 բ. օղի, 1 բ. գինի, 1 թաս սուրճ։ III. ճաշ՝ 4 կեր. 1 ր., 1 բ. օղի, կէս շ. գինի և 1 թ. սուրճ։ IV. ճաշ՝ 5 կեր. 1 ր. 50 կ., 1 բ. օղի, կէս շ. գ. և 1 թ. սուրճ

Յարգանքով Ի. Կօչիլայա և Ն. Սխիարուլիձէ

(օ. մ.) 870. 100-25

ԿԱՇՈՒԵՂԷՆԻ ՊԱՀԵՍՏ

Եղբ. ԵԱՐՂՈՒԼԵԱՆՑՆԵՐԻ

Թիֆլիս, Միջին փողոց, № 65.

Յայտնում ենք ի գիտութիւն յարգելի վաճառականների և հասարակութեան, որ մեր պահեստում ստացված են մեծ քանակութեամբ ՌՈՒՍ-ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐ (галоши) և ԿՐՆԿԻ ՌԵՏԻՆՆԵՐ, զանազան տեսակ ՇԵՎՐՕՆԵՐ, ԲՕՔՍԵՐ (խրօմ) ու ամեն տեսակ ԿԱՇՈՒԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ—Ռուսաստանի և արտասահմանի արդիւնաբերութիւն, նոյնպէս և կօշկակարների գործիքներ ու կօշկադեղեր յայտնի ֆիրմաների։ Ինչպէս կրկնակօշիկները, նոյնպէս և բոլոր ապրանքները ծախում ենք—մեծաքանակ (оптомъ) գնողներին գործարանային գներով, իսկ հատավաճառը (розничн. продажа) ամենաձեռնտու գներով։ Ունենք բաժանմունք ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ, որտեղից նոյնպէս կարելի է ստանալ կաշուեղէն և գալանտերէյնի ապրանքներ ձեռնտու գներով։ Վարշավայի բաժ. հասցէն՝ Варшава, Лешно № 8, М. Н. Яргулову.

(կ. հ.) 938 30—13

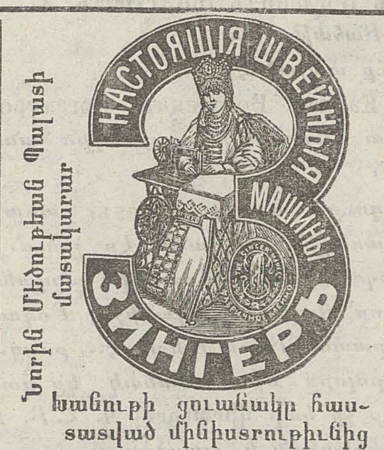

Նորին Մեծութեան Պալատի մատակարար

խանութի ցուցանակը հաստատված մինիստրութիւնից

1 ՌՈՒԲ. ՍԿՍԱԾ { ՎՃԱՐԸ ՄԱՍ-ՄԱՍ } 1 ՌՈՒԲ. ՍԿՍԱԾ

Ձեռքի կարեմեքենաներ՝ 25 րուբ. սկսած՝ ծախվում են Ռուսաստանում ամենուրեք, բացառապես սեփական խանութում։

Թիֆլիսում 3 սեփական բաժանմունքներ.

1) Գօլօվինսկի պր., տ. Միրիմանովի, Փոխարքայի պալատի դիմացը.
2) Վօկզալնայա փող., տ. Էնֆիաճեանցի.
3) Հալաբար, Կախէտինսկայա փող., տ. Հասան-Ջալալեանի.

Զգուշացէք կեղծիքներից!

Օֆիցէր. Տնտես. Ընկ. մատակարար

Ֆաբրիկայի դրօշմը

(կ.) 997. 0—5

1897 թ.

„ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ" ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1888

ՌԻԳԱՅՈՒՄ

Անդրկովկասեան ֆաբրիկային պահեստ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Սօլօլակսկայա փող., № 4.

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՀԱՏՈՎ

ՌԵԶԻՆԱՊԱՏ ԱՆԹԱՓԱՆՑԻԿ ՎԵՐՆԱԶԳԵՍՏՆԵՐ

Արտասահմանեան նոր ձևի, պատրաստված անգլիական ամենալաւ կտորներից սկսած մինչև ամենաէժան կտորները

ՌԵԶԻՆԱՊԱՏ ՊԼԱՇՉՆԵՐ ԵՒ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ պարոնայք օֆիցէրների համար.

ՌԵԶԻՆԱՊԱՏ ԿՏՈՐԵՂԷՆՆԵՐ զանազան կարիքների համար.

ՌԵԶԻՆԻ ՍՊՈՒՆԳՆԵՐ.

ՍԱՆՐԵՐ եղջերեայ ըեզինից

№ 4 1037. 0—2